

ANMED

ANADOLU AKDENİZİ
Arkeoloji Haberleri

2011-9

*News of Archaeology from
ANATOLIA'S MEDITERRANEAN AREAS*

(Ayrıbasım/Offprint)

CONTENTS

EXCAVATION REPORTS

• <i>Excavations at Alara in 2010</i>	<i>Osman Eravşar</i>	1
• <i>Excavations at Bademağacı in 2010</i>	<i>Refik Duru – Gülsün Umurtak</i>	7
• <i>Elaiussa Sebaste 2010</i>	<i>Eugenia Equini Schneider</i>	16
• <i>Excavations at Karain Cave in 2010</i>	<i>Metin Kartal – Işın Yalçınkaya</i>	22
• <i>Excavations at Kastabala-Hierapolis in 2009-2010</i>	<i>Turgut H. Zeyrek</i>	25
• <i>Excavations at Kelenderis in 2010</i>	<i>K. Levent Zoroğlu</i>	29
• <i>Kibyra 2010</i>	<i>Şükrü Özüdoğru – F. Eray Dökü Gülşen Dikbaş – Hannelore Vanhavarbeke</i>	36
• <i>Xanthos 2010</i>	<i>Jacques des Courtils</i>	44
• <i>Letoon 2010</i>	<i>Laurence Cavalier</i>	50
• <i>Limyra 2010</i>	<i>Martin Seyer – Ulrike Schuh</i>	54
• <i>Excavations at Myra and Andriake in 2010</i>	<i>Nevzat Çevik – Süleyman Bulut</i>	59
• <i>Excavations at Olba (Silifke, Mersin) in 2010</i>	<i>Emel Erten</i>	71
• <i>Excavations at Olympos in 2010</i>	<i>B. Yelda Olcay Uçkan</i>	76
• <i>Perge 2010</i>	<i>Haluk Abbasoğlu</i>	82
• <i>Excavations at Pisidian Antioch in 2010</i>	<i>Mehmet Özhanlı</i>	90
• <i>Excavations at Rhodiapolis and Surveys in Its Environs in 2010</i>	<i>İsa Kızıgıt</i>	94
• <i>Excavations at Side in 2010</i>	<i>Hüseyin Sabri Alanyalı</i>	100
• <i>Excavations at Soli/Pompeiopolis in 2010</i>	<i>Remzi Yağcı – Fatih Hakan Kaya</i>	113
• <i>Excavations at Suluin Cave in 2007-2010</i>	<i>Harun Taşkıran</i>	119
• <i>Excavations at Tatarlı Höyük in 2009 and 2010</i>	<i>K. Serdar Girginer – Özlem Oyman-Girginer Hayriye Akıl</i>	128
• <i>Yumuktepe Höyüğü 2010</i>	<i>Isabella Caneva – Gülgün Köroğlu</i>	136

SURVEY REPORTS

• <i>Surveys in Aspendos</i>	<i>Veli Köse</i>	142
• <i>Surveys in the Beydağları in 2010: Mnara</i>	<i>İsa Kızıgıt – Emrah Akalın</i>	149
• <i>Survey on the Boğsak Island in 2010</i>	<i>Günder Varinlioğlu</i>	153
• <i>Çaltılar Survey Project 2010</i>	<i>Nicoletta Momigliano – Alan Greaves Tamar Hodos – Belgin Aksoy</i>	159
• <i>Surveys in Burdur and Isparta in 2010</i>	<i>Mehmet Özsait</i>	164
• <i>Surveys in Kahramanmaraş in 2010</i>	<i>Erkan Konyar</i>	174

CONTENTS

• <i>Research in the Kibyrtis in 2010</i>	<i>Thomas Corsten – Oliver Hlden</i>	180
• <i>Surveys of Urbanization and Agricultural Organization in Rough Cilicia in 2010</i>	<i>mit Aydnoğlu</i>	184
• <i>Rough Cilicia 2010: Settlement History and Epigraphy Surveys</i>	<i>Hamdi şahin</i>	188
• <i>Archaeological Surveys in Isparta Region in 2010: Ancient City of Konane (Conana) and Environs</i>	<i>Bilge Hrmzl – Arzu İnan</i>	194
• <i>Epigraphic-Historical Geography Surveys in East Lycia – West Pamphylia in 2010</i>	<i>Blent İplikşioğlu</i>	198
• <i>Report on Campaign at Oinoanda in 2010</i>	<i>Martin Bachmann</i>	200
• <i>Surveys in and around Sillyon in 2010</i>	<i>Elif zer – Abdullah Deveci Murat Taşkran</i>	209

OTHER REPORTS

• <i>Tumulus Salvage Excavations at Dşemealt – Dzlerşam Mahallesi</i>	<i>Mustafa Samur – Hlya Yalşnsoy Mine Bozkurt</i>	214
• <i>Surveys in the Settlement History of Dver in 2010</i>	<i>Tarkan Kahya</i>	219
• <i>Salvage Excavations at the Necropolis of Attaleia at Doğu Garaj-Halk Pazar Mevkii in 2010</i>	<i>Aynur Tosun</i>	224
• <i>Harbor Surveys in Kekova Region in 2010: Dolichiste (Kekova Adas) Harbor Areas</i>	<i>Erdoğan Aslan</i>	231
• <i>Virtual Museum of Underwater Cultural Heritage: Pilot Project of Kaş, 2010</i>	<i>Gzden Varinlioğlu</i>	236
• <i>Numismatic Studies at Side Archaeological Museum in 2010</i>	<i>Ahmet Tolga Tek – Hseyin Köker</i>	242
• <i>Research on the Hydraulic Developments of Termessos in 2010</i>	<i>Mehmet Krkş</i>	244

Kibyratıs Araştırmaları 2010

Research in the Kibyratıs in 2010

Thomas CORSTEN – Oliver HÜLDEN

9 Ağustos ile 9 Eylül 2010 tarihleri arasında yürütölen çalışmalarımız Gerda Henkel Vakfı tarafından desteklenmiştir*.

Epigrafya Araştırmalarının Sonuçları (T. Corsten)

Bu yılki epigrafya araştırmaları Tefenni, Karamanlı, Yeşilova ve Kemer ilçelerinin yer aldığı alanda yoğunlaştı. Daha önceden yayınlanmış olduğu anlaşılan birkaç yazıtı ek olarak yeni metinler bulundu. Tefenni bölge-sinde ele geçen üç yeni yazıttan, mezar yazıtı olduğu anlaşılan ikisi büyük ölçüde zarar görmüştür ve zor okunmaktadır. Sazak Köyü yakınlarında bulunan üçüncü metin ise tanrı Men'e ithaf edilmiştir ve oldukça ilginçtir. Bugüne kadar antik Kibyra yöresinde ele geçen Men adının geçtiği ikinci örneği oluşturmaktadır. İlk yazıt ta yine aynı köyde bulunmuştu (N. P. Milner, Kibyra-Olbasa Bölgesi Epigrafya Araştırması [1998] 44 Sayı 110). Buna göre muhtemelen antik bir yerleşme olan bu mevkide ('Alassos' ?) Men kültünün yaşadığı sonucuna ulaşabiliriz.

İlginç bir yazıt da Çaltepe'de (Yeşilova) görölmüştür. Bir ithaf yazıtını andırmakla birlikte düzgün olmayan yassı ve büyükçe bir taşa oyulmuştur.

Çeltekte (Yeşilova) üzerinde alışılageldik metinlerin yer aldığı iki mezar taşı, Kozluca'da mezar anıtı işlevini gören kavisli yapısıyla 'hemikyklion'u andıran bir mezar taşı ile Marcus Aurelius ile Herakles'e adanmış iki ithaf

The campaign in 2010 lasted from the 9th of August to the 9th of September and was supported by the Gerda Henkel Stiftung.*

Results of the Epigraphy Survey (T. Corsten)

This year's epigraphic survey concentrated on the area of the ilçe of Tefenni, Karamanlı, Yeşilova, and Kemer. In addition to several inscriptions which turned out to have been published previously, the following new texts were found: The Tefenni region yielded three new inscriptions, two of which, apparently epitaphs, are heavily damaged and therefore hard to read. The third text, damaged as well, is rather interesting: it was found near the village of Sazak and represents a dedication to the god Men. This is only the second inscription in the territory of ancient Kibyra mentioning this god; the first one was discovered in the same village (N. P. Milner, An Epigraphical Survey in the Kibyra-Olbasa Region [1998] 44 Nr. 110). We can thus conclude that a cult of Men existed at this location, which must have been an ancient site (perhaps 'Alassos').

A curious inscription turned up in Çaltepe (Yeşilova). It seems to have been a dedication, but it is carved on a large and flat stone of irregular shape.

In Çelteke (Yeşilova) two tombstones came to light and in Kozluca (Kemer) two dedications and a tombstone. While the texts on the items from Çelteke are rather conventional, the epitaph from Kozluca mentions a

* Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izni ile yürütölen çalışmalarda Bakanlık Temsilcisi olarak D. Ongun'a yardımları için teşekkür ederiz. Ayrıca Burdur Arkeoloji Müzesi Müdür H. A. Ekinci'ye de verdiği desteklerden ötürü teşekkürü borç biliriz. Corsten ve Hülđen'in yanı sıra 2010 yılındaki çalışmalara katılanlar: M. Simon, Z. Cengel (Karlsruhe Uygulamalı Bilimler Üniversitesi), Dr. J. Gebauer (Münster Üniversitesi), K. Zimmer M.A., I. Zimmermann, M. Förg (Münih Üniversitesi) ve E. Schneidenbach (Tübingen Üniversitesi).

* The permission was kindly issued by the General Directorate of Monuments and Museums, whose representative D. Ongun (Archaeological Museum of Fethiye) the authors would like to thank for his great help. Support was also provided by the director of the Archaeological Museum at Burdur, H. A. Ekinci, to whom we are also very grateful. In addition to Corsten and Hülđen, participants of the campaign in 2010 were M. Simon, Z. Cengel (University of Applied Sciences Karlsruhe), Dr. J. Gebauer (University of Münster), K. Zimmer M. A., I. Zimmermann, M. Förg (all University of Munich), and E. Schneidenbach (University of Tübingen).

Res. 1 Gölhisar Gölü'ndeki yarımada'nın kuzeybatı yamacı (doğudan görünüş)

Fig. 1 North-western slope of the Peninsula at Gölhisar Gölü (view from the east)

yazıtı ele geçmiştir. Bu son örnek tanrının rahibinin ağzından yazılmıştır.

Tarihi ve Arkeolojik Yüzey Araştırmaları (O. Hüliden)

2010 yılındaki saha çalışmamız bir kez daha Gölhisar Gölü'ne uzanan yarımada üzerindeki antik yerleşmede yoğunlaştı. Bununla bağlantılı olarak Toprak Tepesi'nde yer alan nekropol son çalışmalarda tümüyle belgelenmişti. Ancak yarımada'daki birkaç arkeolojik kalıntı ve özellikle kuzeybatı tepe üstünde kayalık yüzeye oyulmuş yapılarda (Res. 1) çalışmamız eksik kalmıştı. Tıpkı yarımada'nın güneydoğusunda bulunanlar gibi bunları yorumlayıp tarihlemek de zordur (krş. ANMED 8, 2010, 144-145). Bu antik kalıntıların en azından bir kısmının Arkaik Dönem'e ait olmaları gerekirdi. Bazı İslami kaynaklarda sözü edilen geç Ortaçağ ve erken modern yerleşmeyi de dikkate almak zorundayız; zira bu yerleşme daha eski yapıları yok etmiş olabilir. Yakın dönemlerin çanak çömlek parçaları dışında gözle görülebilir tek bulgusu moloz ve harçla örülmüş iki kale duvarıdır. Bunlardan biri yarımada'yı çevresindeki bataklık alandan ayırırken, diğeri kuzeybatıdaki tepenin üstünü korur. Bu koşulların bir sonucu olarak gerek antik yerleşmenin gerekse daha geç evrelerin kesin bir rekonstrüksiyonunu yapmak sorun teşkil eder. Yarımada'nın 2010 yılında tamamlayabildiğimiz belgeleme ve ölçümleme çalışmalarından sonra yerleşmenin yüzeyde görülen bütün yapılarının ve Toprak Tepesi'ndeki nekropolün ayrıntılı ilk planlarını sunmamız mümkün olacaktır.

Yarımada'nın birkaç bölümünde yaptığımız incelemeler öncelikle yerleşmedeki Arkaik çanak çömleklere (J. Gebauer çalışmaktadır) dair bilgilerimizi pekiştirmekle kalmamış, yeni buluntular elde etmemizi de sağlamıştır. Olasılıkla bir quadrigaya ait Kıbrıs'tan gelme pişmiş

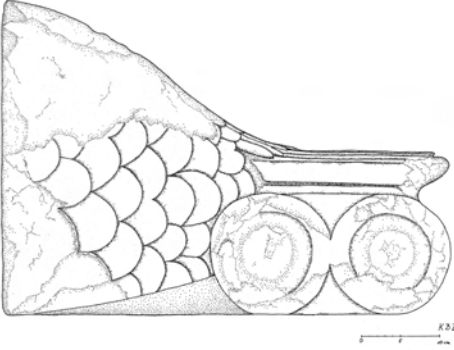
Res. 2
'Eski Kibyra':
Arkaik Dönem
terracotta at başı
Fig. 2
'Old-Kibyra':
Archaic period
terracotta horse's
head

'hemikyklion', a curved structure that served as a grave monument. The two dedications are addressed to the emperor Marcus Aurelius and to Herakles respectively, the latter by a priest of the god.

The Historical and Archaeological Survey (O. Hüliden)

Our fieldwork in 2010 was concentrated again on the ancient settlement situated on the peninsula projecting into the Gölhisar Gölü. While the associated necropolis on Toprak Tepesi was documented completely during the last campaign, several archaeological remains on the peninsula –first and foremost, structures cut into the rocky surface on the north-western hilltop (Fig. 1)– had to be studied and measured. They were as difficult to interpret and date as those in the south-eastern part of the peninsula (cf. our report in ANMED 8, 2010, 144-145). At least part of them could be ancient and, if so, may belong to the archaic period, although we have to take into account the considerable late-medieval and early-modern settlement, mentioned in several Islamic sources; it may have destroyed older structures. Curiously, the only clearly visible evidence of these earlier periods, apart from pottery sherds, are two fortification walls built of rubble and mortar. While one of them separates the peninsula from the marshy land surrounding it, the other protected the highest peak of the north-western hilltop. As a result of these circumstances, a definite reconstruction, both of the ancient settlement and of the earlier and the earliest phases, is problematic. The documentation and measuring of the peninsula was completed in 2010. In the near future, we will be able to present a first detailed plan of all the structures of the settlement visible on the surface, and also of the necropolis on Toprak Tepesi.

A re-examination of several parts of the peninsula not only enhanced our knowledge of the primarily Archaic

Res. 3 'Eski Kibyra': İ.Ö. 6. yy. yırtıcı kuş heykeli torsosu (Çiz. K. Zimmer)

Fig. 3 'Old-Kibyra': Torso of a bird of prey sculpture from the 6th cent. B.C. (drawing by K. Zimmer)

Res. 4 Tefenni'nin güneybatısında kaya kutsal alanı

Fig. 4 Rock-sanctuary to the south-west of Tefenni

toprakta yapılmış Arkaik at heykelciği başı (Res. 2), aynı dönemden birçok mimari terrakottalar kayda değer buluntulardır. En ilginç keşfimiz kireçtaşından yapılmış yırtıcı kuş heykelinin gövdesiydi (Res. 3). Bununla Samos, Sardis ve Tire'de İ.Ö. 6. yy.'dan kalma az sayıdaki benzer heykeller arasında bağlantı kurulabilir. Bu heykellerin kutsal alanlara yerleştirildiği ve bazen elindeki yırtıcı kuşla tasvir edilen tanrıça Kybele ile ilişkili olabileceği tahmin edilmektedir. Gölhisar Gölü'ndeki kuş da benzer bir dini bağlamda ve at başı ile birlikte değerlendirilmelidir. Mimari terrakottalar yarımada önemli bir Arkaik kutsal alanın varlığını akla getirir. Yarımada'daki yerleşmeyi en azından Arkaik Dönem'de dinsel bağlantılara sahip yerel bir "merkez" olarak görmemizin nedenlerinden biri de budur. Kırsal iç bölgelerde devam eden yüzey araştırmalarımızda elde ettiğimiz diğer ipuçları da bulunmaktadır. Toprak Tepesi'nin batısında bilinen Arkaik kalıntıların yanı sıra Gölhisar Gölü'nün güneyinde kalan alanda yüzeyde bulunan çanak çömlek parçaları da değerlendirildiğinde yine aynı döneme işaret eder. Bunların hepsini bir araya getirdiğimizde yarımada'daki yerleşmenin, Hellenistik Dönem'de Pisidialılar tarafından kurulmuş olduğunu bildiğimiz Kibyra şehrinin Lydia dönemindeki öncülü 'Eski Kibyra' ile ilişkilendirilmesi giderek daha mümkün görünmektedir (krş. Strabo 13.4.7).

Tefenni ve Karamanlı sahasında Anadolu'da atlı tanrı Kakasbos'a (Res. 4) ait iki kutsal kaya alanına odaklandık. Birkaç düzinesinin muhafaza edildiği kabartmalarda önceden başka bilim insanları çalışmış olmasına rağmen, on yeni örnek bulduk. Bunlardan birinde iki

pottery of the site (the pottery is being studied by J. Gebauer) but also provided some other remarkable findings. Apart from the head of a small archaic horse figurine made of terracotta, probably belonging to a quadriga and possibly originating from Cyprus (Fig. 2), several fragments of architectural terracottas from the same period were found. But the most exciting discovery was the sculptured torso of a bird of prey, made of limestone (Fig. 3). It can be connected with a small group of comparable statues from the 6th cent. B.C. found at Samos, Sardeis, and Tire. It has been assumed that all of them were set up in sanctuaries, and there is a connection to the goddess Kybele, who is sometimes depicted with a bird of prey on her hand. The bird from Gölhisar Gölü possibly can be placed in a similar religious context. In combination with the horse head and the architectural terracottas, it suggests the existence of an important archaic sanctuary on the peninsula. This is one more reason for regarding the settlement on the peninsula as a local market center with supra-regional connections – at least for the archaic period. Other hints were provided by our continuing surveys in the rural areas, and in addition to the known archaic sites west of Toprak Tepesi, we found several smaller and badly destroyed sites in the area south of Gölhisar Gölü, which, judging from the pottery sherds found on the surface, must belong to the same period. If we take all this together, it seems more and more likely that the settlement on the peninsula might be identified with 'Old-Kibyra', the Lydian predecessor of the known city of Kibyra, founded by Pisidians in the Hellenistic period (cf. Strabo 13.4.7).

Res. 5 Salda Gölü'nün yukarısında tahkim edilmiş Arkaik ören ('kale'nin güneybatıdan görünüşü)

Fig. 5 The fortified archaic site above the Salda Gölü (the 'castle' from south-west)

Dioskouroi tasvir edilmiştir (rölyeplerin tamamı K. Zimmer tarafından yayınlanacaktır). Ayrıca kaya kutsal alanlarının yakın ve daha uzak çevresinde yüzey araştırmaları yaptık. Eski kült geleneklerine ilişkin bulgular elde edemedik ama Tefenni'nin güneybatısına doğru, yüzeyden toplanan çanak çömleklerden anlaşıldığına göre en son Hellenistik Dönem ve Roma İmparatorluk dönemlerinde iskân edilmiş birkaç küçük ören ve tepe üstüne kurulmuş kırsal bir yerleşme keşfettik.

2010 yılındaki saha çalışmamızın sonuncusu Salda Gölü'nün yukarısında, geniş bir doruk yaylasının güneybatısında yer alan sağlam duvarlarla çevrili bir örendir. İki kısımdan oluşmuş mimari kalıntıları belgeleyip ölçümlerine başladık. Yaylanın başında doğudan yaklaşık 800 m. uzunluğunda bir duvarla karşılaşılır. Yayla yaklaşık 2 km. uzunluğunda büyük bir perde duvarla çevrilidir; burada da kuleler, kapılar ve kuzey ucunda iyi korunmuş kaleyi andıran bir yükselti vardır (Res. 5). Yamaçtan aşağı yaklaşık 10 m. yüksekliğinde moloz taşlarla örülmüş duvarının iç tarafında tarihi belirsiz bir dönemin küçük evlerine ait olduğu anlaşılan çok kötü muhafaza edilmiş birkaç mimari yapı yer almaktadır. 'Kale'nin alt tarafında güneybatı yönündeki geniş bir perde duvarla çevrili dikdörtgen yapı sahanının yüzeyinde görülebilen tek binadır. Böyle konuşlanmış olduğu için öreni tahkim edilmiş bir yerleşme mi yoksa bir tür hisar olarak mı yorumlamak gerektiği belirsizdir. Böyle bir kalenin benzerleri en çok İç Anadolu'da karşımıza çıkmıştır. Yüzeyden topladığımız ve Arkaik Dönem'e tarihlenebilecek çanak çömlek parçaları da aynı doğrultuda ipuçları verir. Dolayısıyla bölgemizin güney kesiminde olduğu kadar kuzeyinde de Arkaik Dönem'den itibaren tarihlenebilen, böylelikle değişik açılardan karşılaştırma yapma olanağı veren önemli ve birçok yönüyle farklı tahkim edilmiş iki yer bulunmaktadır.

In the area of Tefenni and Karamanlı, we focused on two rock-sanctuaries of the Anatolian rider god, Kakasbos (Fig. 4). Although the reliefs, of which several dozens have been preserved, have been studied previously by other scholars, we found ten new examples, one of which shows the two Dioskouroi (all reliefs will be published by K. Zimmer). In addition, we surveyed the near and the more distant vicinity of the rock-sanctuaries. We found no evidence of older cult traditions but, instead, discovered several smaller sites and a rural hilltop settlement to the south-west of Tefenni, the last of which was inhabited during the Hellenistic and Roman imperial periods. This can be inferred from pottery collected on the surface.

The last main focus of our fieldwork in 2010 lay on the large hilltop plateau south-east above Salda Gölü, where an extended and well-fortified site is situated. At the beginning of the plateau, there is an approx. 800 m. long barrier-like wall built of rubble with towers and a gate showing a funnel-like forecourt. The plateau itself is taken up by a huge curtain wall with a length of approx. 2 km.; it also features towers, gates, and a well-protected castle-like elevation in its northern corner (Fig. 5). In the interior of this 'castle' with its sloping, approx. 10 m. high wall built of rubble stones, we identified several badly preserved architectural structures, obviously belonging to smaller houses of uncertain date. The only building visible on the surface in the area is a huge rectangular structure, enclosed by the large curtain wall, situated to the south-east below the 'castle'. Because of this situation it is unclear whether the site would be interpreted as a fortified settlement or as a kind of fortress. However, the efforts to protect this place have been enormous, and parallels for this kind of fortifications are found most frequently in Central Anatolia. Pottery sherds, which we collected from the surface and which can be dated to the Archaic period, point in the same direction. Thus, for the northern, as well as for the southern part of our region, we have two important and, in several ways, different fortified places dating from the Archaic period which offer a good basis for comparisons in different ways.